

Health Economics

اقتصاد سلامت شاخه‌ای از علم اقتصاد و کاربرد نظریات، ابزارها و مفاهیم اقتصادی است که برای سلامت (Health) و مراقبت‌های سلامت (Health care) به کار می‌رود (Kobelt, 2013). اقتصاد مراقبت‌های درمانی به دو کار اصلی "نااطمینانی و اقتصاد رفاه مراقبت‌های درمانی" کنت ارو (۱۹۶۳) و "مفهوم سرمایه سلامت و تقاضا برای سلامت" مایکل گراسمن (۱۹۷۲) بر می‌گردد (Mooney, 2009).

اقتصاد سلامت به تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت (Social Determinants of Health) تبدیل می‌شود (Mooney, 2009) که اقتصاددانان، محققین اجتماعی و اپیدمیولوژیست‌ها موضوعات بین بخشی پزشکی و اقتصاد را تحلیل می‌کنند (Clarke & Erreygers, 2018) و مباحثی مانند ارتباط بین نابرابری اقتصادی و نابرابری در سلامت، تأثیر آزادسازی تجاری بر سلامت جهانی، پنجره جمعیتی و سلامت و مانند آن را شامل می‌شود.

کمیابی منابع پایه‌ای برای نظریات اقتصادی و مبنای سه سؤال است: چه کالاها و خدماتی و چگونه باید تولید شوند و چه کسی باید آن‌ها را دریافت کند. اقتصاد سلامت به این سؤالات ابتدا با دید کارایی پاسخ می‌دهد و برای توزیع منابع عدالت را نیز مدنظر قرار می‌دهد (Kernick, 2003). افزون‌براین، موضوعاتی مانند تصمیمات سرمایه‌گذاری، قیمت‌گذاری، تأمین مالی، مقررات دولتی، مکان‌یابی اقتصادی، ارزیابی اقتصادی و مانند آن را نیز شامل می‌شود (Culyer & Newhouse, 2000).

به‌کاربردن نظریه‌های اقتصاد بازار برای سلامت به‌دلیل وجود نااطمینانی، عقلانیت محدود مصرف‌کننده و اثرات جانبی دارای دشواری‌هایی است (Iszaid et al., 2018). بنابراین، دخالت دولت در این بخش بیشتر دیده می‌شود. منطق اقتصادی مداخله دولت در بخش سلامت به این دلایل است (Folland et al, 2013):

- مستعد بودن برای قدرت انحصاری به‌دلیل وجود حقوق‌ثبت‌ها، پروانه کار، مجوزها
- منطق کالاهای عمومی و نیاز به ارائه و تأمین مالی عمومی
- وجود اثرات بیرونی (Externalities)
- وجود کالاهای استحقاقی (Merit goods) که صرفنظر از ترجیحات خود فرد برای او خوب هستند مانند واکسیناسیون، رعایت قرنطینه در بیماری‌های واگیر و مانند آن
- وجود بازارهای ناکامل مانند بازار بیمه برای بیماران خاص.

کتاب‌شناسی

- Clarke, Ph. & Erreygers, G., 2018, Introduction to the Special Issue: Contributions to the History of Health Economics, *Economia, History-Methodology-Philosophy*, 8(3), 275-277.
- Culyer, A.J. & Newhouse J.P., 2000, INTRODUCTION: THE STATE AND SCOPE OF HEALTH ECONOMICS in *Handbook of Health economics*, Vol A.1, Elsevier Science, 1-890.
- Folland, Sh., Goodman A. C., Stano, M., 2013, *The economics of health and health care*, 7th ed., p1-589, Pearson Education Inc., New Jersey.
- Iszaid, I., Hafizan, A.H., Juni, M.H., 2018, Market failure in healthcare: A review, *International Journal of Public Health and Clinical Sciences*, Vol. 5:No. 5.
- Kernick, D. P., 2003, Introduction to health economics for the medical practitioner, *Postgrad Med J.*, 147-150.
- Kobelt, G., 2013, *Health Economics: An Introduction to Economic Evaluation*, Office of Health Economics, United Kingdom, Third Edition, p 1-108.
- Mooney, G., 2009, *Challenging Health Economics*, p 1-565, Oxford University Press Inc., New York.

سارا امامقلی‌پور

گروه علوم مدیریت و اقتصاد بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه

علوم پزشکی تهران، تهران، ایران